

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 685

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 21 april 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vlaams actieplan wilde bestuivers - Voortgang

Een jaar geleden lanceerde de minister het Vlaams actieplan wilde bestuivers, dat opgevolgd wordt door het Departement Omgeving. Dat actieplan is opgebouwd aan de hand van zes doelstellingen:

1. wegwerken bedreigingen voor wilde bestuivers;
2. meer ruimte voor wilde bestuivers;
3. bestuiversvriendelijk beheer;
4. wetenschappelijk beleid en monitoring;
5. educatie en communicatie;
6. beleidsondersteuning en kansen voor nieuwe initiatieven.

Die 6 doelstellingen zijn onderverdeeld in 37 acties:

1. Kan de minister per actie een stand van zaken bezorgen?
2. Kan de minister aangeven hoeveel voltijdsequivalenten (vte's) bij de Vlaamse overheid beschikbaar gesteld zijn voor de uitvoering van het Houtkantenplan? Op welke diensten/departementen zijn zij tewerkgesteld?
 - a) Graag een stand van zaken per vooropgestelde actie;
 - b) Graag ook een timing meegeven voor de uitvoering van de actie;
 - c) Graag ook in welke financiering er voorzien is voor de actie en wat er al besteed is.

ANTWOORD

op vraag nr. 685 van 21 april 2023

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Stand van zaken van de acties die reeds gestart zijn, incl. timing voor de uitvoering van de acties:
 - Voor de acties die in onderstaande lijst nog niet zijn opgenomen, wordt bekeken wanneer en in welke vorm deze op de planning van de betrokken administraties kunnen worden gezet. Over sommige daarvan wordt reeds nagedacht, maar deze zijn nog onvoldoende concreet om een timing te geven. Het is de bedoeling dat alle acties minstens in de loop van 2024 in gang zijn gezet.
 - Actie 8. In kaart brengen van de gebieden met verdrogingsgevoelige vegetaties en verwijderen van verdrogingsversterkende elementen: een plan van aanpak van de eerste fasering en budgettering is opgemaakt. Het ANB haalt via de Blue Deal in zijn gebieden in eerste fase overtollige grachten, drainagebuizen, pompgemalen en andere mogelijke verdrogende elementen met een impact op natte en verdrogingsgevoelige habitattypes weg zover dit mogelijk is binnen de huidige eigendommen en wetgeving en legt dit ook op als aandachtspunt bij de goedkeuring van Natuurbeheerplannen. Na 2023 zal hierop verder ingezet worden via het Vlaams Klimaatadaptatieplan (VAP) en het is ook een aandachtspunt bij de goedkeuring van de Natuurbeheerplannen. In 2024 zal bij de projectoproepen in het kader van de Blue Deal extra aandacht besteed worden aan projecten voor wilde bestuivers; ook in kader van het VAP zal hiervoor ruimte zijn.
 - o Timing uitvoering actie: 2023.
 - Actie 10. Extra aandacht voor wilde bestuivers op de terreinen van de Vlaamse overheid en binnen groene bestemmingen: i.v.m. de natuurinrichtingsprojecten zal in eigen ANB-gebieden, waar nodig, via de reguliere onderhoudsbestekken verder ingezet worden op bestuiversvriendelijke maatregelen. In gebieden waar soorten zitten waarvoor dit van belang is zal het beheer daarop worden aangepast; idem voor parkeerterreinen (de meeste parkeerterreinen van de ANB domeinen zijn onverhard en geschikt voor grondnestelende bijen).
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
 - Actie 12. Green Deals gericht op wilde bestuivers: drie Green Deals rond wilde bestuivers zijn in voorbereiding: Green Deal natuurinclusieve parkeerterreinen, natuur in de ontginningsector en wilde bijen in de fruitteeltsector. Er wordt gestreefd naar een lancering eind 2023. De actie rond pesticidenvrije waardplanten in tuincentra past binnen de lopende Green Deal natuurlijke tuinen.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
 - Actie 13. Oprichten van wilde bestuiverreservaten op de mijnterrils in eigendom van ANB en opstart van een traject voor de oprichting van wilde bestuiverreservaten in de voor bestuivers belangrijke habitattypes: de oprichting van een wilde bestuiverreservaat op de mijnterril van Klaverberg in eigendom van ANB staat gepland op 25/05/23. De andere bestuiverreservaten volgen in de loop van 2023 en 2024. Een aanvullende inventarisatie om de hiaten in soorten per mijnterril op te vullen is in uitvoering. Het begrazingsbeheer op de mijnterrils van Klaverberg en Beringen werd aangepast aan verschillende bestuivers, in het bijzonder wilde bijen. Via het nieuwe beheerplan wordt het beheer door middel van enkele inrichtingen

het gebied verder geoptimaliseerd in functie van de wilde bestuivers. In overleg met Natuurpunt zal bekeken worden in welke habitattypes en provincies wilde bestuiverreservaten moeten worden ingericht in ANB domeinen (in combinatie met actie 14).

- o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 14. De oprichting van wilde bijenreservaten in elke provincie op de terreinen in beheer bij Natuurpunt: deze actie is opgestart door Natuurpunt Beheer en spoort samen met actie 13.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 15. Aandacht voor en gebruik van inheemse (waard)planten buiten natuurgebieden: op Ecopedia zal een lijst worden gepubliceerd met de voor wilde bestuivers meest waardevolle inheemse planten en informatie over een geschikt beheer, daarvoor worden bestaande gegevens momenteel verzameld. Over wilde inheemse planten zal o.a. via de Week van de Bij gecommuniceerd worden. In de opleiding van de Tuinrangers wordt momenteel reeds veel aandacht besteed aan wilde bestuivers, voor bepaalde bestuiversgroepen zal bekeken worden of extra informatie nodig is. De informatie op Ecopedia wordt blijvend geüpdatet.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 16. Stimuleren van bijkomende bloeiende KLE's: de uitrol van de acties in het Houtkantenplan is gestart, o.a. met een oproep aan steden en gemeenten voor houtkantenprojecten.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 17. Gebruik van streekeigen zaaigoed in mengsels: overleg is aan de gang tussen geschikte partners, o.a. voor betere garanties kwaliteit en streekeigen karakter: juiste botanische soorten, geen hybriden/cultuurvarianten, zaadvastheid, ...
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 18. "Bestuivers Blokken" in agrarisch gebied: momenteel wordt er gezocht naar landbouwers voor de inrichting van bloemenakkers in een aantal deelgebieden (Oudenaarde, Sint-Truiden/Hoegaarden (open akker bijengemeenschappen), Nieuwerkerken/Wijer (bestuiving fruitteelt) en Frontzate (Nieuwpoort) + Doelpolder (in functie van grashommel). Het zou gaan om beheercontracten voor minimaal vier jaar met inzaai in najaar 2023.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 19: VMM heeft afspraken gemaakt met het ANB om de waterlopen in hun beheer waar zinvol onder natuurbeheer te brengen. Het beheer van de voor wilde bestuivers waardevolle oevers kan daar nadien op worden aangepast.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 20. Aandacht voor wilde bestuivers in de agrarische sector: hiervoor zullen reguliere beheerovereenkomsten ingezet worden met meer aandacht voor streekeigen bloeiende planten in bloemenakkers, kruidenrijke akkerranden, ... en botanisch beheer van graslanden.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 21. Aanplanten van bestuiversvriendelijke bosranden en sinusranden en behoud van mantel- en zoomvegetatie in het bosbeheer: momenteel worden bestaande gegevens verzameld voor publicatie op Ecopedia. Intern bij ANB zal via de reguliere werking en uitvoer bosbeheer hun bosranden op die manier gaan inrichten. Hierbij wordt zoveel mogelijk gezocht naar win-win situatie. Deze actie

spoort onder andere samen met acties die voor andere soorten worden geïmplementeerd (zoals SBP vliegend hert, uitvoeringsbestek Voeren,...).

- o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 22. Extra aandacht voor wilde bestuivers op ruderaal terreinen: dit proces is lopende.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 24. Wetenschappelijke evaluatie en herziening van het Bermbesluit en bermbeheer: Een eerder advies van INBO leverde aan ANB wordt aangevuld met een deel rond wilde bestuivers. Het addendum wordt dit jaar nog verwacht waarna kan worden gestart met de lopende wetgevingsinitiatieven.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 26. Ontwikkeling en uitrol van monitoringsprojecten Hommels: de Week van de Bij doet een hommelmchallenge i.s.m. met ObsIdentify en Natuurpunt. Na evaluatie wordt bekeken hoe dit monitoringsproject wordt verder gezet en w
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 27. Monitoringsproject voor wegbermen: we zijn onderzoek aan het doen naar de stakeholders, een business analyse en proof of concept wordt momenteel opgemaakt, ter voorbereiding van een Citizen Science project. De bedoeling is dan om later met dat Citizen Science project Vlaanderen breed inventarissen uit te voeren, scores toe te kennen aan de bermen en later ook te monitoren. INBO is ook ingestapt in het SPRING-project, waarbij de EUPoMS-protocols uitgetest worden in drie sites in Vlaanderen. De resultaten van SPRING Flanders worden verwacht tegen november-december 2023.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 28. Traject opmaak Vlaamse Rode Lijst voor wilde bijen: de opdracht werd midden december 2022 gegund. Het project heeft een looptijd van ca. 24,5 maanden met een eerste output tegen 1 september 2023. Het eindresultaat wordt verwacht in de loop van 2024.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 29. Bekrachtiging Vlaamse Rode Lijsten wilde bestuivers: de Rode lijsten van Dagvlinders en Zweefvliegen zijn beschikbaar, de Rode lijst Nachtvinders is in vergevorderde staat van opmaak, en zie actie 28 voor Rode Lijst Wilde bijen. Deze kan pas worden opgemaakt na opmaak van Rode Lijst (actie 28 die momenteel loopt). Hiervoor lopen de nodige inventarisatietrajecten om tot een goed onderbouwde lijst te komen.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 31. Uitwerken van een educatief lessenpakket over wilde bestuivers gericht op lagere- en middelbare scholen: in het Plan Bij zitten heel wat activiteiten rond solitaire bijen voor het basisonderwijs. Het richt zich vooral op meer voedsel en nestgelegenheid. Ook bloeihoog, belang van bijen ... komen aan bod. Voor het secundair onderwijs wordt bekeken wat er al voor bestaat, maar vooral hoe we het in het curriculum krijgen.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
- Actie 32. Wilde bestuivers in het Natuurhuis Brialmont en aanleg van demonstratielocaties: dit werd opgenomen als aandachtspunt bij het bestek en de bouw van het Natuurhuis Brialmont en de aanleg van demonstratielocaties. Dit wordt verder opgevolgd door de verantwoordelijken binnen ANB.
 - o Timing uitvoering actie: 2024 en volgend.

- Actie 33. Extra initiatieven voor wilde bestuivers op de Lieteberg te Zutendaal: er werd o.a. een groot bijenhotel bij Lieteberg vzw geplaatst en ingehuldigd. Zodat de aandacht van de bezoekers op wilde bijen wordt gevestigd.
 - Actie 34. Informatie rond wilde bestuivers verhogen op Ecopedia en via Duurzaam Educatiepunt: het plan van aanpak hiervoor is opgemaakt. Deze informatie zal eens beschikbaar ook blijvend worden geupdatet.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
 - Actie 36. Oprichting van een Wilde Bestuiversgroep binnen het dOMG en inrichting van een klankbordgroep. De Wilde Bestuiversgroep komt regelmatig samen.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
 - Actie 37. Kansen voor nieuwe acties en beleidsinitiatieven rond wilde bestuivers in het Vlaamse Actieplan voor Wilde Bestuivers. Extra initiatieven worden opgenomen in het actieplan, deze worden beoordeeld door de Wilde Bestuiversgroep.
 - o Timing uitvoering actie: 2023 en volgend.
2. Het bestuiversplan had niet als doel bijkomend mensen of middelen aan te werven, maar wel om binnen de beschikbare budgetten en lopende of toekomstige beleidsinitiatieven meer aandacht te vestigen op wilde bestuivers. Aandacht die er in het verleden onvoldoende was, waardoor opportuniteiten onbenut bleven. Hierbij een inschatting van de personeelsleden die momenteel per entiteit van de Vlaamse overheid op de uitvoering van het Vlaams actieplan wilde bestuivers werken. Het gaat om personeelsleden die via reguliere personeelsmiddelen aan het actieplan werken, er zijn geen bijkomende VTE's aangesteld om specifiek rond het actieplan te werken.

Entiteit	Aantal VTE's (reguliere werking)
Departement Omgeving	0,5 VTE
Agentschap voor Natuur en Bos	0,25 VTE + reguliere werking rond Blue Deal, lopende bestekken beheer, inrichting, ...
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek	0,09 VTE (2022) 0,11 VTE (ingeschat 2023)
Vlaamse Landmaatschappij	0,35 VTE (expert/bedrijfsplanners) voor actie bestuiversblokken + reguliere personeelsinzet in kader van beheerovereenkomsten en het houtkantenplan
Vlaamse Milieumaatschappij	Er zijn geen specifieke VTE ingeschakeld. Voor de acties die binnen de bevoegdheid en lopende taken van VMM vallen en deel zijn van die reguliere taken wordt maximaal getracht om wanneer er raakvlakken zijn in de mate van het mogelijke bijdrage te leveren aan de acties van het bestuiversplan.

a-b) Zie antwoord op vraag 1.

c) De middelen voor de acties uit het plan zijn een herschikking en prioritering van reguliere middelen waarbij bij de besteding ervan meer aandacht uitgaat naar wilde bestuivers daar dit in het verleden onvoldoende gebeurde. Het is de bedoeling om

die goede praktijken in de toekomst maximaal te bestendigen binnen het Vlaams beleid.